

מסורת הש"ס

- (א) וְלָקַחְתָּ קוֹ. ע"ש סוטה יא. ע"ש"ז. (ב) וְגִרְסַת עוֹרָךְ צִעֲרָךְ אַבֵּל אֲוֵלָה וְכַחֵיד עַל זֶה שֶׁנִּי פִירוּשׁוֹ ע"ש"ז. (ג) עַיִן מוֹסְפוֹת טוֹטֵה יי ד"ה דלחמי'. (ד) לַעֲלֵי פֶה. ע"ש"ז. (ה) ז"ל אֲחִיָּה דִּבְתִּיהוּ חוֹמָה נִסְקָה אֲמֵרָה לֹה לַשִּׁיבְנָה אֲמֵרָה לֹה הִיא כו', (ו) וְנִמְלִיִּס אֲחִתָּא וְשִׁמְעָתִים שׁוֹכְתִים הִמָּה אֲבִי בֵּית רִבְבִי: (ז) ז"ל רַבָּה: (ח) וְשִׁמְעִית ז.כ., (ט) וְנִפְתָּלוֹתָן י כצו', (י) [שם:] (כ) וְסָפֵר הָאִזְנוֹי לֹב לַטָּן, (ל) צִעִי בַּמָּקוֹס כה"ד: זקינו דר' פרידא הוא ר' חייה בר אבויא, (מ) בֵּית נִתְמָה מ"צ כו', (נ) וְנִסְעִי לו:.

גליון הש"ס

גמ' אין אברהם מציל. ע"י יומא לח ע"ב בתוס' ישינס ד"ה מעשה:

מוסף רש"י

יושבי יעבץ. תלמידו יעבץ, יעבץ אלס גדול בתורה היה, דכתיב (דה"א ד) ויקרא יעבץ לאחיה ישראל לאמר אל כרך תכרכינ בתורה והכרית את גבולי בתלמידים וגו' ויבא אלסם את אשר שלל (סוטה יא. ע"פ תמורה סו.). תרתיים. מפרש בספרי ששטת תרועה כזה סני, ל"א תרעמים על שם שהיו יושבים בשערי ירושלים (סוטה שם). שמעתיים. ששטת מות אציהם, דבני יונדנ כן רכב משפעי קרא, והם היו מבני בניו של יתרו כדמפרש ואולי המה הקינט (שם). סוכתיים. על שם שהיו יושבים סוכות, כדכתיב (ירמיה לה) ונשב באלהים, וקרי להו משפחת סופרים, דייניו סנהדרין, וכן תרעמים זקני שער (שם). אוכלא דקצרי. נכנע אחז לפני ישעיה ושם על ראשו אוכלא דקצרי, כפה עליו כל, פי' כל מנוקב על סוכים שמולפין זו מיט על הנגדים (ישעיה ז א) זקנו דרבי פרידא. הוא ר' חייה בר אבויא (לעיר ז.כ.). קבורת חמור. מושלך בתרבות (שם). ולא אלמנה ממש. דהא לא כתיב אלמנה אלא היתה כאלמנה, כאשה העומדת כאלמנות חיות על בעלה שהלך ועמד לחזור (תענית ב.).

עמון ומואב. קרוצין לישראל שצאו מלוט בן אחי אברהם ורחקן המנוקס שלא יבאו בקהל. ל"א קרוצין ממש ליכא למימר דהא מדין מבני קטורה היו בני אברהם וקרוצים היו בני מדין לישראל יומר מעמון ומואב שהם בני אברהם אלא עמון ומואב שכנים וקרוצים היו לארץ ישראל ומדין רחוקים להם **היו: וישבו בלשכם הגוים ממשפחות סופרים**. והאי קרא מפרש ליה כולי כסיפריט) כפרשת ואמר משה לחוצב: **המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב**. וקינים אלו בניו של יתרו דכתיב ובני קיני חותן משה ובניו של יתרו הן הן בניו של רכב דכתיב הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתיב (ירמיה לה) ולבית הכרבים אמר ירמיהו כי כה אמר ה' [וגו'] יען אשר שמעתם [על] מלות [יהונדב] אצרכם [וגו'] לא יכרת איש ליונדב בן רכב [עומדן] לפני כל הימים ואמרינן כסיפרי') אפשר נכרים הם ונכנסין להיכל והרי כל ישראל לא נכנסו להיכל אלא שהיו יושבין בסנהדרין ומורין בדברי תורה. מ"ר: **ממיכה**. דלמרנין לעיל [ק:] הניחו לו שפתו מלואה לעוברי דרכים: **ומשרה שכניה על נביאי העצל מחצרו של עדו הנביא**. דעדו הנביא נתנבא על מוצח בית אל שיחרב מפני שהעמיד זו ירצעם ללמים דכתיב (במ"א יג) והנה איש האלהים בא מיהודה וגו' ואמר מוצח מוצח ומפרש כסדר עולם דהיינו עדו הנביא ובא נביא השקר והטעמו לעדו והסיצו לבית אל והעבירו על מלות הקב"ה שאמר לו לא תשוב לבית אל והאכילו וזכות שהאכילו שרתה עליו שכניה שנאמר [שם] ויהי דבר ה' אל האיש הנביא אשר הסיצו להאכילו אכלו: **ושגגסה עולה ודון**. שהרי מלינו ציהונתן שגג ולא הלוחו לדוד שמי ככרות ונענש דלמר רב יהודה וכו': **לווהו**. לשון לויה: **לא נהרגה נוב**. שלא תלך לרץ דוד לשאול להם מכהני נוב ולא היה דואג מלשין עליהם: **ולא היה שאול נהרג**. על אותו עון: **שמוטל**. דלכזי יומם ובנו חזקיה: **ושאר**. מישראל ששצו להיות בנין ותלמידין וכל מי שישוב לביתן דייניו תלמידיו כדמתרגמינן ושאר' דלא טעאו ודמכו טעילי תלמידיו: **מאי כוצם דכנשיהו לאפיה**. שכנש את פניו והיה מתבייש מפני ישעיה: **כוצם**. כמו כוצש: **אולכלא דקצרי סחף ארישיה**. כלי מנוקב של כוצסין שמולפין זו מיט על הכגדים

וזאת ועוד אחרת תניא אמר רבי בעיניך עשיתי מה אות בשביל ימה אות נכרים אכלו על שולחנו בשביל שנכרים אכלו על שולחנו גרם גלות לבניו מסייע ליה לחזקיה דאמר חזקיה כל המזמן עובד כוכבים לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו שנאמר וּבְנִיךָ אֲשֶׁר יֵצֵאוּ מִמֶּךָ [אשר תוליד] יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל וַיִּשְׁמַח עֲלֵיהֶם חֻזְקִיה וִירָאֵם אֶת (כל) בֵּית נִכְתָּה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֶת כָּל בֵּית כְּלָיו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא הָיָה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא הָרָאֵם חֻזְקִיהוּ בְּבִיתוֹ וּבְכָל מִמְשַׁלְתּוֹ: ישעיהו א א יִשְׁמַח וְיִשְׂבַּח בְּדָד הָעִיר רִבְתִּי עִם הָיְתָה כְּאֶלְמָנָה רִבְתִּי בְּגוֹיִם שְׂרָרְתִּי בְּמִדְיַת הָיְתָה אִיכָה א א א וַיִּשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד עַיִן יַעֲקֹב אֵל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אָף שְׂמִיּוֹ יַעֲרֹפוּ טָל: דברים לג כח

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קד. תורה אור

ואתו כלי הפך אחז על ראשו כדי שלא יכירו ישעיה שהיה מתבייש [ממנו]: **יאשיבו**. בן אמונ: **חזקיהו**. אצי מנשה: **[נברא מוצה אצא וכו']**. יאשיה מוצה אמונ אציו ולא חזקיה מנשה בנו דכתיב אין מידי מליל ודרשינן ליה בהגדה‏(‏אין אברהם מליל וכו'): **השפא דאפיס להני**. דברא מוצה לאצא: **אחז נמי**. לא תימא דכנשיהו [לאפיה] אלא מפני כבודו של חזקיה לא מנארוהו: **מפני מה לא מנו אס יהויקים**. בזותן שאין להם חלק [לעוה"צ]: **משום דר' חייה בר אבויא**. שנתכפר על שלא ניתן לקצורה. וכל הני מפני מה לא מנו לא צעי אלא מהנך דהוו רשעים גמורים כדחשיבנא להו לעיל [ק:] אחז חתם את התורה וכו': **וְנֹאֵם וְעוֹד כו'.** נקמה נעשית כה כזר ועוד אחרת מעשה צה: **פרידא**. כן שמו‏(‏א: **סיפסא**. ארנו: **בשציל הטוב מה אות**. בשציל חזקיה [ששיבח את] עצמו דלמר הטוב צעינך עשיתי גרם לו שאמר מה אות כי אלעלה בית ה' ששאל אות מהקב"ה שעבירה גוררת עבירה: **אכלו נכרים על שולחנו**. אותם ששלח על מרווך בלאדן ספרים ומנחה על ידם: **ומשמש עליו**. כגון חזקיה דלמרנין לקמן אשמו השקפה עליהם: **גורם גלום**. דכתיב וישמח עליהם חזקיה ויראם את (כל) בית נכמה וכתיב צמיה ומצניך אשר ילאו ממך יקחו והיו סריסים צהיכל מלך בצל: **אשמו השקפה עליהם**. היא עצמה מוחגת להם. והיינו בית נכמה לשון מנכה על שם ללע שנפחתה מן האדם וממנה נברא אשה: **בית גניו**. והכי מתרגמינן‏(‏בית גניוהי ומנחם פתר במחצרתו לשון סממנים כמו (בראשית לה) נכלת וצרי ולוט: **זין אוכל זין**. כגון פרזלא דשליט כפרזלא‏(‏א: **איפה**. ל"ו בגימטריא: **ל"ו כריסות**. ככריתות (דף ג.) חשיב להו: **לקן צא"צ**. שכל מגילת איפה סדורא בצלפא ציתא: **בטח בדר**. שיוצנין יחידים ואינן מתיראין לא מן הנכרים ולא מן חיות רעות: **משאר עס: קטנה לגדול**. ש"ז של קטן אינו מבזול ואינו מזרע מהר כשל גדול וכן רחם של קטנה אינה קולעת מהר כשל גדולה לפיכך משיאין גדולה לקטן כדי לכשתהא זרעו [מבזולן] קולט מהר וקטנה לגדול כדי שיהא שכנת זרעו קולט מהר ולא קטנה לקטן ששוהין להוליד. ולא קטן וקטנה ממש אלא שעומדין על פרקן ורואיין הס להוליד ומיהו אין זרע שלהם מבזול כל כך:

אחד

- וַיֹּאמֶר אֶל בְּנָתָיו וְאֵין לָקוּם זֶה עֹבְדוֹתָ אֶת הָאֱלֹהִים קְרָאֵן לוֹ וְיֵאבֵל לָהֶם: שמות ב כ
- וּמִשְׁפַּחוֹת סִפְרִים יֹשְׁבֵי יַעֲבֹץ תִּרְעִיתִים שְׁמֻעָתִים שׁוֹכְתִים הִמָּה הַקִּינִים הַבָּאִים מִחֻמָּת אֲבִי בֵּית רִבְבִי: דברי הימים א ב נה
- וּבְנֵי קִינִי חֹתָן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים אֶת בְּנֵי יְהוֹדָה מְדַבֵּר יְהוֹדָה אֲשֶׁר בָּגַב עָרָד וְלֶךְ וַיֵּשֶׁב אֶת הָעָם: ישעיהו א טו
- וַיְהִי הֵם יֹשְׁבִים אֶל הַשְּׂלֶחָן וַיְהִי דִּבְרֵי יי אֶל הַקָּבִיא אֲשֶׁר הָשִׁיבוּ: מלכים א יג כ
- וַיֹּאמֶר יי אֶל יִשְׁעִיהוּ צֵא בָא לְקִרְאָת אָחִיו אֲתָהּ וְשָׂאֵר יָשׁוּב בְּנֶךְ אֵל קֶצֶה תַּעֲלֶה הַבִּרְכָּה הָעֲלִינָה אֶל מִסְלַת שְׂדֵה כּוֹבֵם: ישעיהו ז ג
- רָאוּ עֲתָה בִּי אֲנִי אֲנִי וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי אֲנִי אֲמִית וְאֲחִי מִחַצְתִּי וְאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִקְדִּי מְצִיל: דברים לב לט
- קְבוּרַת חָמור יִקָּבֵר סְחָב וְהִשְׁלַךְ מִהָאָה לְשַׁעַר יְרוּשָׁלַם: מלכים ב כ ג
- אָהָּ יי זָכַר קָא אֶת אֲשֶׁר הִתְחַלְכְּתִי לִפְנֶיךָ בְּאָמַת וּבְלִבִּי שְׁלֹם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי וַיִּבֶן חֻזְקִיהוּ בְּבִי דְרוּל: מלכים ב כ ח
- וַיֹּאמֶר חֻזְקִיהוּ אֶל יִשְׁעִיהוּ מָה אוֹת בִּי יִרְפָּא יי לִי וְעֲלִיתִי בָיִם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יי: מלכים ב כ ח
- וּבְמִנְיָךְ אֲשֶׁר יֵצֵאוּ מִמֶּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ וְהָיוּ סְרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ צָבָל: מלכים ב כ יח
- וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חֻזְקִיהוּ וַיִּרָאֵם אֶת בֵּית נִכְתָּה וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֶת כָּל בֵּית כְּלָיו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא הָיָה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא הָרָאֵם חֻזְקִיהוּ בְּבִיתוֹ וּבְכָל מִמְשַׁלְתּוֹ: מלכים א א
- אִיכָה יִשְׂבַּח בְּדָד הָעִיר רִבְתִּי עִם הָיְתָה כְּאֶלְמָנָה רִבְתִּי בְּגוֹיִם שְׂרָרְתִּי בְּמִדְיַת הָיְתָה אִיכָה א א א וַיִּשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד עַיִן יַעֲקֹב אֵל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אָף שְׂמִיּוֹ יַעֲרֹפוּ טָל: מלכים ב כח